

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Articulus I. vtrum anima Christi comprehenderit Verbum, siue diuinam
essentiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

test, vel naturalis, vel supernaturaliter infusa, non est ergo in anima Christi alia scientia præter dictas. Et confirmatur, quia illa unio nullius scientiæ principium est: non est enim operatiua, sed ad subsistentiam.

Q V A E S T I O X.

De scientia beata animæ Christi, in quatuor articulos diuisa.

Quest. 14. **E**inde considerandum est de qualibet prædictarum scientiarum. Sed quia de scientia diuina dictum est* in Prima parte, restat nunc dicendum de alijs tribus: primo, de scientia beata: secundo, de scientia indita: tertio, de scientia acquisita.

Quest. 12. Sed quia etiam de scientia beata, quæ in Dei visione consistit, plura dicta sunt in Prima parte*: hic illa sola videtur dicenda, quæ proprie pertinent ad animam Christi.

Circa hoc ergo queruntur quatuor.

Primo, utrum anima Christi comprehenderit Verbum, siue diuinam essentiam.

Secundo, utrum in Verbo cognouerit omnia.

Tertio, utrum anima Christi in Verbo cognouerit infinita.

Quarto, utrum videat Verbum, siue diuinam essentiam clarius qualibet alia creatura.

Connexio huius quæstionis cum præcedenti satis ex supra dictis constat.

ARTICVLVS II.

Utrum anima Christi comprehenderit Verbum, siue diuinam essentiam.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod anima Christi comprehenderit, & comprehendat Verbum, siue diuinam essentiam. Dicit enim Isidorus*, quod Trinitas sibi soli nota est, & homini assumpto. Igitur homo assumptus communicat cum sancta Trinitate in illa notitia sui, quæ est sanctæ Trinitatis propria. Huiusmodi autem est notitia: comprehensio. Ergo anima Christi comprehendit diuinam essentiam.

2. Præterea, Magis est vniri Deo secundum esse personale, quam secundum visionem. Sed, sicut Damascenus* dicit in 3. lib. Totæ diuinitas in vna personarum est vnita humane nature in Christo. Multo ergo magis tota natura diuina videtur ab anima Christi: & ita videtur, quod anima Christi comprehenderit diuinam essentiam.

3. Præterea, Illud, quod conuenit Filio Dei per naturam, conuenit filio hominis per gratiam: vt Aug.* dicit in primo de Trinit. Sed comprehendere diuinam essentiam, competit Filio Dei per naturam. Ergo filio hominis competit per gratiam. Et ita videtur, quod anima Christi per gratiam Verbum comprehendit.

Sed contra est, quod Angu. dicit in lib. 83. q. 1. Quod se comprehendit, finitum est sibi. Sed essentia diuina non est finita in comparatione ad animam Christi, cum in infinitum eam excedat. Ergo anima Christi non comprehendit Verbum.

Respondeo dicendum, quod, sicut ex supra dictis patet, sic facta est vnio naturarum in persona Christi, quod tamen proprietates vtriusque nature inconfusa permanserit, ita, scilicet, quod increatum manserit increatum, & creatum manserit intra limites creature: sicut Dam.* dicit in 3. li. Est autem impossibile, quod aliqua creatura comprehendat diuinam essentiam (sicut in Prima parte ostensum est*) eo quod infinitum non comprehenditur a finito. Et ideo dicendum quod anima Christi nullo modo comprehendit diuinam essentiam.

Ad primum ergo dicendum, quod homo assumptus connumeratur diuine Trinitati, in sui cognitione, non ratione comprehensionis, sed ratione cuiusdam excellentissime cognitionis præ ceteris creaturis.

Ad secundum dicendum, quod nec etiam in vnione, quæ est secundum esse personale, natura humana comprehendit Dei Verbum, siue naturam diuinam. Quæ quamuis tota vnita fuerit humane nature in vna persona Filij, non tamen fuit tota virtus diuinitatis ab humane nature quasi circumscripta. Vnde Aug.* dicit in Epistola ad Volusianum, Scire te volo, non hoc Christianam habere doctrinam, quod ita Deus infusus sit carni, vt curam gubernanda vniuersitatis, vel deseruerit, vel amiserit, vel ad illud corpusculum quasi contrariam, collectamque transulerit. Et similiter anima Christi totam Dei essentiam videt, non tamen eam comprehendit, quia non totaliter eam videt, id est, non ita perfecte, sicut visibilis est: vt in prima parte* expostum est.

Ad tertium dicendum, quod verbum illud Augustini est intelligendum de gratia vnionis, secundum quam omnia, quæ dicuntur de Filio Dei secundum diuinam naturam, etiam dicuntur de filio hominis, propter identitatem suppositi. Et secundum hoc verè potest dici, quod filius hominis est comprehensor diuine essentiae, non quidem secundum animam, sed secundum diuinam naturam. Per quem etiam modum potest dici, quod filius hominis est creator.

COMMENTARIVS.

Comprehensio interdum significat vltimi finis consecutionem, quæ est spei, seu vite terminus: iuxta illud Paul. 1. ad Corinth. 9. Sic currite, vt comprehendatur. Alio modo accipitur comprehensio pro adæquata, & exacta rei cognitione, quæ, videlicet, cognoscitur, quantum cognoscibilis est; & hoc posteriori sensu mouetur quæstio, nam in priori constat, non solum animam Christi, verum etiam omnes beatos Deum comprehendere.

Negat ergo D. Thomas, animam Christi comprehendere Deum, & probat, quia infinitum non potest adæquari finito, ergo neque ab illo comprehenditur; anima autem Christi finita est, diuina verò essentia infinita, ergo. In qua ratione solum est aduertendum, dupliciter posse intelligi. Primo, vt sit sermo de re finita tantum in essentia. Secundo, de re finita, etiam in intensiōe: si hoc posteriori modo intelligatur, nulla est difficultas, quia per se notum videtur, virtutem omni ex parte finitam, scilicet, in essentia & intensiōe, non posse comprehendere obiectum simpliciter infinitum: tamen in hoc sensu antecedens non est euident: quia licet anima Christi finita sit in essentia, non tamen constat, omnem virtutem eius esse finitam intensiue: si autem priori modo intelligatur, antecedens quidem euident est, tamen ratio non est euident: quia licet anima sit finita, si tamē haberet lumen gloriæ infinitè intensum, posset comprehendere diuinam essentiam, vt ex eodem D. Thoma colligitur 1. p. qu. 12. art. 7. Quocirca D. Tho. in hac ratione videtur supponere ex præ. qu. 7. animam Christi hoc ipso, quod finita est, non esse capacem alicuius perfectionis, vel virtutis infinitæ in essentia, aut intensiōe. Sed de hac re plura in sequenti disputatione.

Argumentum primum D. Thomæ fundatur in Isidori testimonio Isidori, quod D. Thomas his verbis citat. Trinitas sibi soli nota est, & homini assumpto, quod non videtur posse intelligi, nisi de notitia, comprehensione: nam alio modo etiā clarè, & quidditatiuè, alijs etiam nota est. Responder D. Tho. illud esse intelligendum, non ratione comprehensionis, sed ratione excellentissimæ cognitionis, quam habet Christus præ ceteris creaturis. Sed hæc pia expositio non omnino quadrare videtur literæ, & contextui Isidori.

Nn

dori:

Est ep. 3. nō multum remouet à prin. 10. 2.

1. p. q. 12. 4. 7

1. Cor. 9.

Infinitum duplex,

dori: sumptum enim est hoc testimonium ex libr. i. Sentent. seu de Summo bono c. 3. ubi prius ait, Trinitatem esse inuisibilem omni creaturæ, etiam Angelis beatis: ubi necesse est, inuisibilem, accipi pro inprehensibili, quod etiam ipse satis explicuit, dicens. Videretamen eius essentiam planè non valet, quam nec ipsa perfectio Angelica attingit scire in totum; hæc enim particula, in totum, comprehensionem indicat: unde consequenter subdit. Sola enim Trinitas sibi integre nota est, ubi illa particula, integre, idem significat. Addit vero obscura verba, & in quibus tota est difficultas: Sola, inquit, Trinitas sibi integre nota est, & humanitas à Christo suscepta, quæ tertia est in Trinitate persona: totus ergo sermo videtur esse de comprehensione. Non videtur tamen Isidorus notā, sed potius, tam Trinitatem ipsam, quàm humanitatem assumptam, soli Trinitati esse notam, ac si diceret, non solum mysteriū Trinitatis, sed etiam Incarnationis, esse soli Deo comprehensibile, quia Christus est tertia in Trinitate persona. Unde non existimo, esse legendum illud relationum, Quæ, prout habetur in aliquibus exemplaribus, sed, Qui, ne referat humanitatem, sed Christum: ille enim, non humanitas, est tertia in Trinitate persona.

Alia argumenta facilia sunt.

ARTICVLVS II.

Virum anima Christi in Verbo cognouerit omnia.

69.
3 d q. 14. a.
3. q. 2. C. 4.
ad 3. C. 4.
Et ver q. 2.
ar. 4. C. 5.
C. quod 1.
q. 2. ar. 1. c.
C. opus 3. c.
2. 3. C. op.
3. q. 81.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod anima Christi in Verbo non cognoscat omnia. Dicitur enim Marc. 13. De die autem illa nemo scit, neq, Angeli in celo, neq, Filius, nisi Pater. Non ergo omnia scit in Verbo.

2. Præterea, Quando aliquis perfectus cognoscit aliquod principium, tanto plura in illo principio cognoscit. Sed Deus perfectus videt essentiam suam, quàm anima Christi. Ergo plura cognoscit in Verbo, quàm anima Christi. Non ergo anima Christi in Verbo cognoscit omnia.

3. Præterea, Quantitas scientiæ attenditur secundum quantitatem scibilium. Si ergo anima Christi sciret in Verbo omnia, quæ scit Verbum, sequeretur, quod scientia anime Christi equaretur scientiæ diuinæ, creaturæ, videlicet, increato, quod est impossibile.

Sed contra est, quod super illud Apoc. 5. Dignus est agnus, Glo. ord. ib. qui occisus est, accipere diuinitatem, & sapientiam. Glo. * dicit, id est, omnium cognitionem.

b Respondeo dicendum, quod, cum queritur, an Christus cognoscat omnia in Verbo, ly, omnia, potest dupliciter accipi. Vno modo proprie, ut distribuat pro omnibus, quæ quocumq, modo sunt, vel erunt, vel fuerunt, vel facta, vel dicta, vel cogitata à quocumq, secundum quodcumq, tempus. Et sic dicendum est, quod anima Christi in Verbo cognoscit omnia. Vnusquisque enim intellectus creatus, in Verbo cognoscit, non quidem omnia simpliciter, sed tantò plura, quāto perfectius videt Verbum. Nulli tamen intellectui beato deest, quin cognoscat in Verbo omnia, quæ ad ipsum spectant. Ad Christum autem, & ad eius dignitatem spectant quodammodo omnia, in quantum ei subiecta sunt omnia. Ipse etiam est omnium iudex constitutus à Deo, quia Filius hominis est, ut dicitur Ioan. 5. Et ideo anima Christi in Verbo cognoscit omnia existentia, secundum quodcumq, tempus, & etiam hominum cogitatus, quorum est iudex: ita ut, quod de eo dicitur, Ioan. 2. Ipse enim sciebat, quid esset in homine, possit intelligi, non solum, quantum ad scientiam diuinam, sed etiam quantum ad scientiam anime eius, quàm habet in Verbo. Alio modo, ly, omnia, potest accipi magis large, ut extendatur, non solum ad omnia, quæ sunt actu secundum quodcumq, tempus, sed etiam ad omnia, quæcumque sunt in potentia, nunquam reducenda, vel reducta

A ad actum. Horum autem quedam sunt in sola potentia diuinæ, & huiusmodi non omnia cognoscit in Verbo anima Christi. Hoc enim esset comprehendere omnia, quæ Deus potest facere, quod esset comprehendere diuinam virtutem, & per consequens diuinam essentiam. Virtus enim qualibet cognoscitur per cognitionem omnium, in quæ potest. Quedam verò sunt, non solum in potentia diuinæ, sed etiam in potentia creaturæ: & huiusmodi omnia scit anima Christi in Verbo. Comprehendit enim in Verbo omnis creaturæ essentiam, & per consequens potentiam, & virtutem, & omnia, quæ sunt in potentia creaturæ.

c Ad primum ergo dicendum, quod illud verbum intellexerunt Arius, & Eunomius, non quantum ad scientiam animæ, quam in Christo non ponebant (ut supra dictum est *) sed quantum ad diuinam cognitionem Filij, quem ponebant esse minorem Patre, quantum ad scientiam. Sed illud stare non potest, quia per Verbum Dei facta sunt omnia, ut dicitur Ioan. 1. Et inter alia, facta sunt etiam per ipsum omnia tempora. Nihil autem per ipsum factum est, quod ab eo ignoretur. Dicitur ergo, ne scire diem, & horam iudicij, quia non facit scire: interrogatus enim super hoc ab Apostolo, Actor 1. hoc eis noluit reuelare, sicut & contrariò legitur, Genes. 22. Nunc cognoui, quod timeas Deum, id est, nunc cognoscere te feci. Dicitur autem Pater scire, quia huiusmodi cognitionem tradidit Filio. Unde in hoc ipso, quod dicitur, Nisi Pater, datur intelligi, quod Filius cognoscit, & non solum quantum ad diuinam naturam, sed etiam quantum ad humanam: quia, ut Chrysostomus * ar.

argumentatur, si Christo homini datum est, ut sciat, qualiter oporteat iudicare, quod est maius, multo magis datum est ei scire, quod minus est, scilicet, tempus iudicij. Origenes tamen hoc exponit de Christo secundum corpus eius, quod est Ecclesia, quæ hoc tempus ignorat. Quidam autem dicunt, hoc esse intelligendum de filio Dei adoptiuo, non de Filio naturali.

Ad secundum dicendum, quod Deus in tantum perfectus cognoscit suam essentiam, quàm anima Christi, quod eam comprehendit, & ideo cognoscit omnia, non solum, quæ sunt in actu, secundum quodcumq, tempus, quæ dicitur cognoscere scientia visionis: sed etiam omnia, quæcumque ipse scire potest, quæ dicitur cognoscere per simplicem intelligentiam, ut in primo habitum est *. Scit ergo anima Christi omnia, quæ Deus in se ipso cognoscit per scientiam visionis, non tamen omnia, quæ Deus in se ipso cognoscit per scientiam simplicem intelligentiam. Et ita plura scit Deus in se ipso, quàm anima Christi.

Ad tertium dicendum, quod quantitas scientiæ non solum attenditur secundum numerum scibilium, sed etiam secundum claritatem cognitionis. Quamuis igitur scientia anime Christi, quàm habet in Verbo, participet scientiæ visionis, quàm Deus habet in se ipso, quantum ad numerum scibilium: scientia tamen Dei excedit in infinitum, quantum ad claritatem cognitionis, scientiam anime Christi; quia lumen increatum diuini intellectus, in infinitum excedit lumen creatum quodcumq, receptum in anima Christi. Licet, absolute loquendo, scientia diuinæ excedat scientiam anime Christi, non solum quantum ad modum cognoscendi, sed etiam quantum ad numerum scibilium, ut dictum est *.

COMMENTARIVS.

Titulushic de omnibus, quæ eminenter in Deo continentur, intelligendus est, ut ex corpore articuli aperte colligitur: de ijs enim, quæ formaliter in Deo sunt, supponit D. Tho. non solum ab anima Christi, sed à quolibet beato omnia videri, ex ijs verò, quæ sunt tantum eminenter in Deo, quædam interdum actu futura sunt, quædam nunquam, ex quibus aliqua in potentia creaturæ, alia in sola Dei virtute, & omnipotentia continentur. Iuxta hæc ergo tria membra respondet D. Th. tribus assertionibus. b Prima assertio est. Anima Christi videt in Verbo omnia, quæ in aliqua differentia temporis existunt, vel a-

981.

Ho. 72 in
Matth. 11.
C. 4.
in Mat. 22.
in Mat. 22.
Mat. 22.
Sol. 12 in 2.
Rom. 10. 2.

1. 14. 14.
9.

In cor. 1.

Titul. 1.